

Fylkesmannen i Aust-Agder
Miljøvernavdelingen

Birkenes kommune

Postboks 115

4795 Birkeland

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Sak nr. 2014/1623 / FMAAVSK

Dato
03.07.2014

Oversendelse av inspeksjonsrapport - Birkeland renseanlegg

Fylkesmannen avdekket 6 avvik under kontrollen. Rapporten har status som foreløpig i to uker. Dokumentasjon på at avvikene er rettet opp oversendes Fylkesmannen innen 30. september 2014.

Fylkesmannen i Aust-Agder kontrollerte Birkeland renseanlegg den 12.06.14. Hensikten med tilsynet var å kontrollere om virksomheten overholdt gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsforskriftens kap. 14, internkontrollforskriften og gjeldende tillatelse. Inspeksjonen var en del av en landsomfattende tilsynsaksjon i regi av Miljødirektoratet.

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten beskriver resultater fra inspeksjonen og har status som foreløpig rapport. Dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil i rapporten innen to uker etter at rapporten er mottatt, er rapporten å anse som endelig.

Fylkesmannen avdekket 6 avvik under inspeksjonen:

- **Avvik 1:** Overordnede mål for avløpsanlegget er mangelfull
- **Avvik 2:** Handlingsplan og saneringsplan for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende
- **Avvik 3:** Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer
- **Avvik 4:** Kommunen overholdt ikke renskravene for utslipp til vann i 2013
- **Avvik 5:** Miljøriskovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende
- **Avvik 6:** Avviksbehandlingssystemet for avløpsanlegget er mangelfull

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Vi takker for god mottagelse og samarbeid på kontrolliden.

Med hilsen

Ildikó Nordensvan
senioringeniør

Veronica Skjævestad
senioringeniør

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.
Saksbehandler: Veronica Skjævestad, telefon: 37017540

Inspeksjonsrapport

Rapportnr: 2014.011.I.FMAA

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten: Kjell Andersen
Rolf Heia
Halvor Næss

Fra Fylkesmannen: Veronica Skjævestad
Thomas C K Langeland

1 Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 964965870	Eies av (org.nr): 964965870
Besøksadresse: Birkeland	Telefon: 37 28 15 00
Bransjenr. (NACE-kode):	E-post: PostPM@birkenes.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Birkeland renseanlegg	Anleggsnr: 0928.0018.01
Kommune: Birkenes	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og rensing

1 Bakgrunn for inspeksjonen

Dette tilsynet var en del av en landsdekkende tilsynsaksjon rettet mot avløpsanlegg som omfattes av forurensningsforskriftens kap. 14. Hovedtema for inspeksjonen var; Mål og strategi for avløpssektoren, handlingsplan og saneringsplan, klimatilpasning, overløp av urensset vann, ledningsnett, akkreditert prøvetaking, rensekrav, driftsstabilitet i avløpsanlegget og miljørisikoanalyse. Miljødirektoratet har organisert tilsynsaksjonen i samarbeid med Fylkesmannen.

2 Regelverk

- Lov om 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften), kap. 14
- Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Utslippstillatelse, datert 25.2.2013

Mer informasjon om regelverk finner du på www.miljodirektoratet.no og www.regelhjelp.no

3 Definisjoner

Avvik: manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

4 Oppfølging etter kontrollen

Rapporten omhandler avvik som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Dokumentasjon på at avvikene er rettet sendes Fylkesmannen **innen 30. sept. 2014.**

5 Vedtak om kontrollgebyr

Fylkesmannen er pålagt å kreve gebyr for gjennomførte inspeksjoner i virksomheter med tillatelse etter forurensningsloven. Birkeland avløpsrenseanlegg er plassert i risikoklasse 3. Dette innebærer at virksomheten skal betale 12 000 kr i gebyr for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-6.

Miljødirektoratet vil oversende faktura med innbetalingsblankett.

Dette vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 28. Klagefristen er tre uker. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet, og sendes via Fylkesmannen i Aust-Agder. Klagen gis ikke oppsettende virkning, og det fastsatte gebyr må derfor betales selv om klagen er under behandling.

6 Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten. (jf. offentligloven).

7 Avvik

Avvik 1   Overordnede mål for avløpsanlegget er mangelfull

**Avvik fra   Forskrift om internkontroll § 5 punkt 4 (sette mål for ytre miljø)
Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett
Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg**

Kommentar:

Kommunen opplyste under tilsynet at det ikke foreligger en godkjent hovedplan for avløp. Arbeidet med en hovedplan er imidlertid igangsatt. Kommunen har engasjert firmaet Aprova til å lage hovedplanen for kommunen. Siden det ikke foreligger en hovedplan eller vi ble forevist andre dokumenter som gir informasjon om kommunens målsetting for avløpsanlegget, må Fylkesmannen gi avvik på dette forholdet. Fylkesmannen forventer at overordnet målsetting for anlegget (både renseanlegg og ledningsnett) vil bli tatt inn i hovedplanen. Det er viktig at kommunen også har en mer konkret målsetting for avløpsanlegget som er etterprøvable. Dette innebærer vurderinger av innlekking/utlekking i ledningsnett, sårbare resipienter, overløpshendelser, konkrete områder med behov for utskiftning av ledningsnett, behov for avskjærings av overvann, fornyingstakt/investeringsnivå m.m. Slike vurderinger må legges til grunn for å utarbeide en mer konkret målsetting for hele avløpsanlegget.

Kommunen opplyste at hovedplan er forventet ferdigstilt og klar til politisk behandling i september 2014.

Avvik 2   Handlingsplan og saneringsplan for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende

Avvik fra   Vilkår i tillatelsen
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 6 (risiko, planer og tiltak)
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 (forebygge overtredelser)

Kommentar:

Kommunen kunne ikke fremvise oppdatert saneringsplan som er i tråd med hovedplan for avløp. Vi viser til vår kommentar under avvik 1. Fylkesmannen forventer at det vil foreligge en handlingsplan/saneringsplan som en oppfølging av hovedplanen for avløp (som skal ferdigstilles i september 2014). Det er viktig at mål og strategi i hovedplan for avløp blir tilstrekkelig omsatt og overført i saneringsplanen. Videre er det viktig at saneringsplanen har en tydelig prioritering mellom tiltakene på ledningsnett og at den gjennomføres i henhold til vedtatt framdriftsplan. Planen må også være tilstrekkelig forankret i politisk ledelse og/eller gjennom en vedtatt finansiering.

Avvik 3   Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer

Avvik fra   Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 6 (risikovurdering)
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 (forebygge overtredelser)

Kommentar:

Kommunen kunne ikke på tilsynstidspunktet fremvise tilstrekkelig dokumentasjon på arbeidet med klimatilpasning. Fylkesmannen forventer at klimatilpasning vil bli tilstrekkelig dokumentert i hovedplanen for avløp som er under utarbeidelse, eller i øvrige dokumenter som utarbeides i forbindelse med denne. Det ble informert under tilsynet at klima er et tema i forbindelse med arbeidet med ny hovedplan og at kommunen også tidligere har utført en del arbeid med dette. Det er viktig at planen inneholder vurderinger av hvordan avløpsanlegget vil bli påvirket av fremtidige klimaendringer. Fremtidige nedbørsmengder, avrenning/vannføring, flom m.m. må vurderes i planen. Det er videre viktig at det gjøres en konkret vurdering eller beregning av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnett. Det må også gjennomføres tiltak eller vedtas planer for å hindre at overvann kommer inn på avløpsnett. Planer eller vurderinger av tiltak på ledningsnett for håndtering av framtidige vannmengder må også dokumenteres skriftlig.

Avvik 4   Kommunen overholdt ikke rensekravene for utslipp til vann i 2013

Avvik fra   Utslippskrav satt i tillatelsen
Forurensingsforskriften § 14-2, § 14-11, § 14-12, § 14-13
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 (forebygge overtredelser)

Kommentar:

Renseanlegget har følgende rensekrav i tillatelsen:
Fosfor: 90 % renseeffekt, BOF₅: utslippkonsentrasjon på 60 mg/l (årsmiddel) og 86 mg/l i maksimal verdi. I 2013 ble kravene overholdt for fosfor men ikke for BOF₅. I 2012 var det også

overskridelser av BOF₅– kravet. Siden kravene i tillatelsen ikke overholdes for BOF₅ må kommunen redegjøre nærmere for hvorfor kravet ikke er overholdt og vurdere tiltak som kan gjennomføres for å forbedre situasjonen. Redegjørelsen med tiltaksforslag skal oversendes Fylkesmannen. Det vises også i den forbindelse til krav i tillatelsen, pkt. 4.2.3 *Plan for å oppnå sekundærrensekravet*. Kommunen har foreløpig ikke oversendt påkrevd handlingsplan. Frist for dette var satt til 01.07.14.

Avvik 5 Miljørisikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende

**Avvik fra Vilkår i tillatelsen, pkt. 10
Internkontrollforskriften § 5 punkt 6 (vurdere risiko)**

Kommentar

Kommunen har utarbeidet en risikovurdering som inneholder noen punkter om ytre miljø. Denne risikovurderingen ble utarbeidet i forbindelse med tilsyn fra Fylkesmannen i 2010. Fylkesmannen mener at miljørisikovurderingen ikke er tilfredsstillende i forhold til dagens forventninger til en risikovurdering for ytre miljø som gjelder avløpsanlegg. Risikovurderingen må derfor forbedres. Under tilsynet opplyste vi om rapporten fra Norsk Vann (*Avløpsanlegg – Risikovurdering for ytre miljø - Rapport 197/2013*) som kan benyttes i forbindelse med arbeidet med risikovurderingen. Vedlegg 3 i denne rapporten kan brukes som utgangspunkt for en basisliste for identifisering av hendelser som kan tas med i arbeidet med risikovurderingen.

Avvik 6 Avviksbehandlingssystemet for avløpsanlegget er mangelfull

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 punkt 7 (forebygge overtredelser)

Kommentar:

Kommunen har ikke en skriftlig definisjon av hva som regnes som avvik eller tydelige rutiner for avviksbehandling. Større avvik har tidligere blitt registrert elektronisk, men det har ikke vært registrert noen avvik for 2013. Overskridelser av grenseverdier i tillatelsen, brudd på ledningsnett blir f.eks. ikke registrert som avvik. Fylkesmannen mener at kommunen må lage en tydelig definisjon på hva som regnes som et avvik. Denne definisjonen og rutinene for avvikshåndtering må gjøres kjent blant de ansatte slik at avvikssystemet kan fungere bedre.

8 Oppsummering

Kommunen holder på å utarbeide en hovedplan for avløp som skal ferdigstilles og være klar for politisk behandling i september 2014. På bakgrunn av at denne planen ikke forelå under tilsynet har kommunen fått flere avvik. Fylkesmannen forventer at våre innspill i denne tilsynsrapporten vil tas inn i arbeidet med hovedplan for avløp. Kommunen vil derfor kunne lukke flere av avvikene ved å utarbeide en god hovedplan for avløp med tilhørende handlingsplan/saneringsplan. Øvrige avvik som er avdekket må kommunen også rette opp og oversende skriftlig dokumentasjon på dette til Fylkesmannen.

Frist for oversendelse av dokumenter til Fylkesmannen settes til **30. sept. 2014.**

